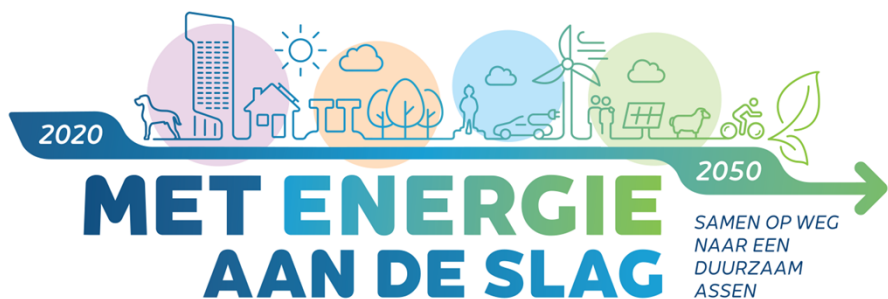

Gemeente Assen

Plan van aanpak *altijd-goed* maatregelen

Energiebesparing en hernieuwbare opwek in de woningvoorraad

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
2.	Ambitie en doelen.....	3
	2.1 Ambitie.....	3
	2.2 Doelen 2022-2023.....	3
3.	De situatie op dit moment	4
	3.1 Bestaande instrumenten.....	4
	3.2 Leerpunten.....	6
	3.3 Landelijke ontwikkelingen	7
4.	Plan van aanpak	7
	4.1 Voortbouwen op ingeslagen weg.....	7
	4.2 Driesporenaanpak.....	8
	Spoor 1: Communicatie - Informeren, motiveren en activeren	8
	Spoor 2: Woningeigenaren – Ontzorgen.....	9
	Spoor 3: Huurders – verduurzamingsprogramma.....	11
5.	Organisatie en financiering	13
	Bijlage 1 – Overzicht activiteiten plan van aanpak <i>altijd-goed</i> maatregelen	16
	Bijlage 2 – Actualisatie plan van aanpak energiearmoede	18
	Bijlage 3 – Overzicht stakeholders en rollen	28

1. Inleiding

De gemeente Assen wil in 2050 CO²-neutraal zijn. Dat is een flinke opgave op vele fronten. De afgelopen jaren zijn er al goede stappen gezet. Om de landelijke en Europese doelen te halen is echter meer nodig. In de Transitievisie Warmte¹ heeft de gemeente Assen vastgesteld dat we voor 2030 al 4000 Asser woningen aardgasvrij maken en de overige woningen alvast zoveel mogelijk verduurzamen.

Dit laatste willen we bereiken door inwoners te stimuleren om verduurzamingsmaatregelen te nemen in hun woning die altijd goed zijn. Bijvoorbeeld het aanbrengen van (extra) isolatie, het nemen van maatregelen waarmee energie wordt bespaard of de aanschaf van zonnepanelen. Deze maatregelen kunnen gecombineerd worden met alle gangbare alternatieven voor aardgas en leveren op korte termijn meer comfort. Op langere termijn verdienen deze maatregelen zich terug door verlaging van de maandlasten. Hierbij geldt dat de terugverdientijd van deze maatregelen momenteel korter is geworden door de hoge energieprijzen.

In de Transitievisie Warmte is aangegeven dat de gemeente een aanpak voor energiebesparing en hernieuwbare opwek in de woningvoorraad ontwikkelt, waarmee we Assenaren informeren, motiveren en activeren bij het aardgasvrij-ready maken van hun woning. In deze memo noemen we deze aanpak de ‘aanpak *altijd-goed* maatregelen’. In deze aanpak staan drie sporen centraal: 1. communicatie, 2. woningeigenaren en 3. huurders (zie hoofdstuk 4.2). Hiermee spelen we in op de behoeften van de verschillende doelgroepen (zie hoofdstuk 3.2 en bijlage 1). We zetten hiervoor bestaande instrumenten in (zie hoofdstuk 3.1) en nieuwe instrumenten (zie hoofdstuk 4.2).

2. Ambitie en doelen

2.1 Ambitie

We willen in Assen in 2050 het energiegebruik CO²-neutraal laten zijn. Dit plan van aanpak *altijd-goed* maatregelen draagt hieraan bij. Onze ambitie is namelijk om middels de aanpak *altijd-goed* maatregelen inwoners te stimuleren om aan de slag te gaan met verduurzaming van hun eigen woning. Tegelijk willen we er met onze aanpak voor zorgen dat iedere inwoner van Assen de mogelijkheid heeft om de eigen woning te verduurzamen.

2.2 Doelen 2022-2023

Voor de periode 2022-2023 hebben we de volgende specifieke doelen opgesteld voor dit plan van aanpak:

- Eind 2022 weten alle inwoners voor welke opgave Assen staat wat betreft verduurzaming van de woningvoorraad en wat het belang en de voordelen zijn van verduurzaming van de eigen woning.

¹ Zie <https://www.assen.nl/file/5225>.

- Eind 2022 weten alle inwoners van Assen waar ze informatie kunnen vinden over hoe zij de eerste stappen in verduurzaming van hun woning kunnen zetten.
- Eind 2022 hebben we alle communicatie over verduurzaming van de woningvoorraad aangepast aan de specifieke doelgroepen die we in dit plan van aanpak hebben gedefinieerd.
- Eind 2022 hebben we voor alle activiteiten van dit plan van aanpak die nog niet zijn gestart een projectplan geschreven.
- Uiterlijk 1 januari 2023 zijn alle activiteiten die worden voorgesteld in dit plan van aanpak van start gegaan.
- Eind 2023 heeft een tussenevaluatie plaatsgevonden van de ingezette aanpak.

3. De situatie op dit moment

3.1 Bestaande instrumenten

We zijn al langere tijd bezig met het informeren, motiveren en activeren van de Assenaren om hen stappen te laten zetten in verduurzaming van hun woning. Dit hebben we onder andere gedaan door ontwikkeling van een algemene communicatiestrategie voor energietransitie, door informatieverstrekking via het Drents Energieloket, door adviestrajecten via energieadviseurs, energiecoaches en in het kader van het RREW project en door collectieve inkoopacties. Ook hebben we een plan van aanpak energiearmoede opgesteld dat eind 2021 is vastgesteld door het college. De aanpak energiearmoede is weliswaar eerder ontwikkeld, maar is onderdeel van de aanpak *altijd-goed* maatregelen. We richten ons in de aanpak energiearmoede namelijk op het informeren, motiveren en activeren van minderdraagkrachtige huishoudens om hen te stimuleren *altijd-goed* maatregelen te laten nemen, met als uiteindelijke doel om de energierekening van deze huishoudens te verlagen en het wooncomfort in hun woningen te vergroten. Voor deze doelgroep is inmiddels een aanpak gestart waarbij we in eerste instantie 100 minderdraagkrachtige woningeigenaren een begeleidingstraject met een buurtwerker aanbieden. In deze aanpak bekijken we of we een aantal van de instrumenten die hieronder staan beschreven - zoals energiecoaches, collectief aanbod, maatwerkadvies - goed in kunnen zetten om minderdraagkrachtige woningeigenaren te ondersteunen. We hebben in deze aanpak ook aandacht voor minderdraagkrachtige huurders.

Onderstaand is een samenvatting van verschillende instrumenten die we nu al inzetten of in het verleden hebben ingezet om inwoners te ondersteunen en stimuleren bij het nemen van verduurzamingsmaatregelen.

Communicatiestrategie programma energietransitie

We informeren, motiveren en activeren inwoners om aan de slag te gaan met het besparen van energie, het isoleren van hun huis, het opwekken van energie en duurzaam vervoer. Met de campagne 'met energie aan de slag' zetten we in op de thema's 'je huis', 'je omgeving', 'je bedrijf' en 'je vervoer'. Onderdelen van deze strategie zijn wekelijkse artikelen in de Berichten van de Brink en berichten op social media, webinars, een digitale nieuwsbrief en campagnes met het Drents Energieloket.

Het Drents Energieloket (DEL)

Sinds 2016 zet het Drents Energieloket zich via onafhankelijke voorlichting en advisering van particuliere woningeigenaren in voor verduurzaming van Drentse woningen. Het loket geeft informatie via website en energieadviseurs. Ook verzorgt het loket campagnes en markten op locatie

in samenwerking met gemeenten, gericht op o.a. stimulering overstap zonne-energie ('Zon zoekt Drent') en op stimulering van huiseigenaren om energiebesparende maatregelen in huis te nemen ('Haal de warmte in huis').

Duurzaamheidscentrum Assen (DCA)

Het DCA biedt een fysieke locatie van waaruit met een praktische en laagdrempelige aanpak duurzame bewustwording en duurzamer gedrag wordt gestimuleerd. Dit gebeurt via educatie, informatie, activiteiten, duurzame recreatie en participatieprojecten. DCA hanteert een doelgroepen benadering waar we van kunnen leren.

Inzet van ambassadeurs

We zetten inwoners in als ambassadeurs. Dit doen wij aan de hand van energieverhalen: verhalen van inwoners van Assen die stappen hebben genomen of stappen aan het zetten zijn. Het is hierbij belangrijk dat andere inwoners zich met de ambassadeurs kunnen identificeren. Op die manier kunnen de ambassadeurs als voorbeeld dienen voor andere inwoners.

Energiecoaches

Het Drents Energieloket leidt energiecoaches op. Deze energiecoach is een niet commerciële, niet-gecertificeerde, lokale energiecoach die op vrijwillige basis een verkennende laagdrempelige energiescan uitvoert voor Drentse huishoudens. In Assen doen deze energiecoaches dit als samenwerkende groep onder de Energiecoöperatie Duurzaam Assen (EDA). De energiecoach gaat samen met de bewoner de woning door, geeft bespaartips over het verlagen van energieverbruik door middel van gedragsaanpassingen, over het (extra) isoleren van de woning en optimaliseren van het rendement van bestaande installaties. Met name goed om mensen bewust te maken van gedrag en te laten zien hoe kleine maatregelen effect hebben op energierekening en comfort. Soms voeren energiecoaches ook een warmtescan uit.

Energieadvies

De gemeente Assen zet sinds 2011 het energieadvies in om particuliere woningbezitters te stimuleren om hun woningen te verduurzamen. We bieden particuliere woningbezitters een kortingsbon aan van € 250,- voor (voorheen: EPA) energieadvies. Dit advies bevat informatie over wat de mogelijkheden voor duurzaam wonen zijn, wat die maatregelen kosten en in hoeveel jaar deze investering is terugverdiend.

Maatwerkadvies monumenten

Eigenaren van een monumentenwoning hebben te maken met specifieke eisen aan verduurzaming van de eigen woning. Dit vraagt om maatwerk bij advisering. Hiervoor bestaat al een speciale maatwerk adviesbon voor monumenten (uitvoering door monumentenwacht, € 250).

Flitsadvies

Bij de flitsadviezen gaat het om een maatwerkadvies dat sneller kan en op afstand: zo hoeft er niemand bij diegene over de vloer te komen, maar krijgt diegene wel meteen handvaten om stappen te zetten.

RRE project

Het Drents Energieloket heeft met de Regeling Reductie Energieverbruik (RRE) subsidie de campagne 'Haal de warmte in huis' ontwikkeld (looptijd sept. 2020-dec. 2021) gericht op stimulering van huiseigenaren om kleine energiebesparende maatregelen in huis te nemen. Met o.a. een waardebon voor €50 energiebesparende maatregelen, tot €200 terugkrijgen voor een upgrade van CV-installatie

en acties zoals: gratis energieadvies, warmtescan, collectieve inkoopacties en het lenen van een energiemeter, wijkaanpak nul op de meter Loon, energyparties.

RREW – Klimaatroute

Met RREW subsidie is een actie (looptijd juni 2021-juli 2022) ingezet om 2.500 woningeigenaren en 2.500 huurders te stimuleren om verduurzamingsmaatregelen te nemen. Woningeigenaren krijgen energieadvies over vergaande maatregelen voor verduurzaming, zoals isolatiemaatregelen of zonnepanelen. Zij krijgen een jaar lang begeleiding in het traject naar een energie-efficiënte woning en bij aanvragen subsidies of beoordelen offertes. Huurders ontvangen energieadvies over eenvoudig zelf toe te passen energiebesparende maatregelen, zoals led verlichting, tochtstrips en radiatorfolie. Ook mogen zij op basis van het advies gratis energiebesparende producten t.w.v. €55,- euro uitkiezen.

Collectieve inkoopacties

In het verleden zijn er meerdere collectieve aanbod acties geweest waarbij de gemeente Assen opdrachtgever was. Doel van deze collectieve aanbodacties is particuliere woningeigenaren te ontzorgen. Door dit soort acties hoeven zij zich niet bezig te houden met technische details bij de keuze van panelen, kWh, het vergelijken van offertes, garanties, keurmerken etc. Hiermee willen we drempels tot aanschaf en installatie wegnemen. Provincie en gemeente als opdrachtgever levert vertrouwen op bij inwoners dat deze keuzes op deugdelijke wijze voor hen gemaakt worden. Voorbeelden zijn 'Zongemak Drenthe' (gericht op zonnepanelen) en 'Winst uit je woning' (gericht op collectieve inkoop van isolatieglas, vloerisolatie, spouwisolatie, dakisolatie, zonnepanelen).

3.2 Leerpunten

Van onze al ingezette aanpak hebben we geleerd. Uit een analyse van de eerder ingezette instrumenten en uit gesprekken met inwoners en andere relevante organisaties in Assen blijkt het volgende:

- We bereiken nog niet alle inwoners van Assen goed en de maatregelen zijn nog niet optimaal effectief.
- We hebben tot nu toe vooral mensen bereikt die gemotiveerd zijn en die relatief weinig sociale en financiële obstakels kennen om aan de slag te gaan met verduurzaming van hun woning.
- Er was beperkt aandacht voor specifieke doelgroepen zoals minderdraagkrachtigen, laaggeletterden, huurders, ouderen, monumenteneigenaren, VvE's, en particuliere verhuurders.
- Daarbij geldt dat er nog beperkte mogelijkheden zijn en geld is voor maatwerk in individuele ondersteuning voor inwoners met specifieke woonsituaties en verdergaande verduurzaming.
- Ook kunnen we bij individuele ondersteuning nog meer aansluiten bij de natuurlijke momenten waarop een huishouden denkt aan het verduurzamen van de eigen woning, zoals bij een verhuizing, erfenis of verbouwing.
- We ondersteunen inwoners vooral in de eerdere fasen van het verduurzamingstraject van de eigen woning (fasen bewustwording, oriënteren, voorbereiden), maar in latere fasen vindt duidelijk minder ondersteuning plaats (fasen financieren, beslissen, realiseren).
- Ten slotte, is de vraag naar advisering in de afgelopen maanden zodanig toegenomen dat de capaciteit van het Drents Energieloket, energieadviseurs en energiecoaches niet meer toereikend is. Het gebrek aan capaciteit geldt ook voor de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen door bijvoorbeeld installatiebedrijven en aannemers voor isolatie. Dit is een landelijk probleem.

3.3 Landelijke ontwikkelingen

Het Rijk heeft onlangs het Nationaal Isolatieprogramma gelanceerd². Het doel van dit programma is om 2,5 miljoen woningen te isoleren, waarbij de nadruk ligt op het uitfaseren van slecht geïsoleerde woningen die een label E, F en G hebben. Eén van de actielijnen binnen dit programma richt zich op een lokale aanpak om 750.000 koopwoningen samen met gemeenten te isoleren. Ook is er in dit programma veel aandacht voor ondersteuning van huishoudens die in energiearmoede leven. Daarom richt het zich ook op ondersteuning van mensen bij het nemen van energiebesparende maatregelen en het verlagen van de energierekening.

Dit Nationaal Isolatieprogramma vormt een belangrijke achtergrond voor onze aanpak *altijd-goed* maatregelen. Voor dit programma en voor de regeling Investeringssubsidie voor duurzame energie en energiebesparing (ISDE) heeft het Rijk namelijk tot 2030 4 miljard euro beschikbaar gesteld. Een deel van deze middelen kunnen gemeenten inzetten voor een lokale aanpak om koopwoningen te isoleren. Wij willen deze middelen gebruiken voor de uitvoer van ons plan van aanpak. Daarnaast legt dit programma de nadruk op uitfasering van de labels E, F en G en het tegengaan van energiearmoede. Wij sluiten hierbij aan in ons plan van aanpak *altijd-goed* maatregelen.

4. Plan van aanpak

4.1 Voortbouwen op ingeslagen weg

We willen onze aanpak *altijd-goed* maatregelen effectief laten zijn en we willen veel meer inwoners bereiken dan tot nu toe het geval is. We bouwen daarbij voort op de uitgangspunten van de Transitievisie Warmte, het plan van aanpak energiearmoede en de instrumenten die we al inzetten om inwoners te ondersteunen bij het nemen van *altijd-goed* maatregelen. Zo blijft centraal staan in onze aanpak dat we **samen met alle inwoners aan de slag willen gaan en dat iedereen mee moet kunnen doen** en dat het **haalbaar en betaalbaar** is voor inwoners om hun woning te verduurzamen. Ook bouwen we door **een persoonlijke en laagdrempelige benadering** vertrouwen en enthousiasme op voor *altijd-goed* maatregelen.

In de komende jaren verfijnen we deze aanpak. Tot nu toe hebben we ons met onze communicatie en instrumenten vooral gericht op de koplopers en op een beperkt deel van de middenmoters - de grote groep inwoners die na de koplopers op de drempel staat om aan de slag te gaan; en dan specifiek op die inwoners die niet meer geactiveerd hoeven te worden om verduurzamingsstappen te zetten aangezien zij hier al mee bezig zijn in hun woning. In de komende jaren maken we een verdieping op enkele specifieke **doelgroepen** (minderdraagkrachtige huishoudens, laaggeletterden, huurders, ouderen, VvE's en particuliere verhuurders. Naast de koplopers en middenmoters zijn er ook inwoners die (nog) niet bezig zijn met verduurzamingsstappen in hun woning, omdat zij negatief

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/11/12/kamerbrief-over-hoofdpijnen-nationaal-isolatieprogramma>

en/of sceptisch tegenover de energietransitie staan. Deze groep informeren we vooral via onze algemene communicatiestrategie.

Per doelgroep gaan we bepalen welke communicatie nodig is en past bij de verschillende situaties en **natuurlijke momenten** (verhuizen, huwelijk, erfenis, etc.) waarin mensen zich bevinden. We willen hiermee beter inspelen op de specifieke behoeften van de verschillende doelgroepen.

Ook nieuw is dat we in de komende jaren meer **aandacht voor verschillende fasen in het verduurzamingstraject** hebben. Inwoners die aan de slag gaan met verduurzaming van hun woning moeten in alle stappen toegang hebben tot de juiste informatie en advies. In de vroege fasen van bewustwording en oriënteren willen we ervoor zorgen dat inwoners op een laagdrempelige en aansprekende manier toegang hebben tot informatie over de voordelen van verduurzaming van hun eigen woning en tot algemene informatie over de verschillende technische mogelijkheden om de eigen woning te verduurzamen. In de latere fasen van het traject waarin inwoners besluiten nemen over maatregelen en waarin verduurzaming daadwerkelijk wordt gerealiseerd, willen we informatie en advies over specifieke maatregelen, offertevergelijking en mogelijkheden voor financiering op maat aanbieden.

Ten slotte, hebben we in onze aanpak **oog voor krapte op de arbeidsmarkt** en proberen we hierop in te spelen bij inrichting van onze instrumenten. Door slim vraag en aanbod te koppelen, door in sommige gevallen te kiezen voor collectieve oplossingen en door ontwikkeling van digitale adviesmogelijkheden kunnen we ervoor zorgen dat energiecoaches, energieadviseurs en de installatie- en isolatiebranche kunnen blijven voldoen aan de vraag. Uiteraard moeten er ook op lokaal, regionaal en nationaal niveau afspraken gemaakt worden met de sectororganisaties, FNV en onderwijskoepels over het opleiden van professionals in de installatie- en isolatie branche. Dit valt echter buiten de scope van dit plan van aanpak.

4.2 Driesporenaanpak

De Asser aanpak richt zich op de volgende drie sporen waarop we het nemen van *altijd-goed* maatregelen in de eigen woning willen stimuleren:

- Spoor 1: Communicatie - Informeren, motiveren en activeren
- Spoor 2: Woningeigenaren – Ontzorgen
- Spoor 3: Huurders – Verduurzamingsprogramma

Deze sporen lichten we hieronder toe. Bijlage 1 bevat een overzicht van alle instrumenten die we inzetten binnen deze drie sporen. In deze bijlage hebben we ook opgenomen hoeveel huishoudens we in het eerste jaar per instrument denken te kunnen bereiken; oftewel wat onze aanpak oplevert wat betreft het vergroten van het bereik van Asser inwoners.

Spoor 1: Communicatie - Informeren, motiveren en activeren

Via dit spoor informeren, motiveren en activeren we alle inwoners van Assen om aan de slag te gaan met het besparen van energie, het isoleren van hun huis en het opwekken van duurzame energie. We willen op passende en aantrekkelijke manier informatie aanbieden over de noodzaak van verduurzaming voor het klimaat en over de voordelen van het nemen van verduurzamingsmaatregelen voor het comfort en de energierekening van de eigen woning. En we maken op een laagdrempelige en toegankelijke manier informatie beschikbaar over de technische

opties die bestaan voor verduurzaming van de eigen woning. We passen hierbij de communicatiekanalen en boodschappen aan de verschillende doelgroepen aan.

Deze instrumenten hebben we al eerder ingezet en scherpen we waar nodig in de komende periode aan (zie hoofdstuk 3.1. voor toelichting per instrument):

- Communicatiestrategie programma energietransitie – Het komende jaar willen we de campagne doorzetten, uitbreiden en intensiveren. Aanscherping vindt plaats door een doelgroepenbenadering door te voeren en door onderzoek naar de effectiviteit van onze communicatie uit te voeren.
- Drents Energieloket
- Duurzaamheidscentrum Assen
- Inzet van ambassadeurs

Aanvullend:

- Ontwikkeling Asser Energieloket (start per 1 januari 2023 – uitbouw gedurende 2023)
We willen onze ondersteuning dicht bij de inwoners en in de wijken inrichten. Hiermee zorgen we ervoor dat inwoners via persoonlijk contact en dicht bij huis informatie kunnen inwinnen. Dit is belangrijk omdat we tot nu toe nog niet alle doelgroepen – waaronder minderdraagkrachtige inwoners, ouderen en huurders goed bereiken met informatievoorziening en acties. Daarom ontwikkelen we samen met Actium en Vaart Welzijn een Asser energieloket met fysieke locaties per wijk. Rondom dit Asser loket lanceren we een communicatiecampagne. Hiermee zorgen we ervoor dat ook inwoners die tot nu toe niet goed informatie weten te vinden over verduurzaming en die nog weinig gebruik maken van acties gericht op verduurzaming, mee kunnen doen in de energietransitie. In 2022 stellen we een projectleider aan die dit Asser energieloket opzet en daarbij samen optrekt met de samenwerkingspartners Actium en Vaart Welzijn en andere stakeholders zoals het Drents Energieloket en Energiecoöperatie Duurzaam Assen. Hierbij zoeken we nadrukkelijk de koppeling met Mijn Buurt Assen en de buurtinfocentra. Hiervoor wordt in de tweede helft van 2022 een projectplan uitgewerkt.

Spoor 2: Woningeigenaren – Ontzorgen

In dit spoor richten we ons op particuliere woningeigenaren met een mix van individuele en collectieve instrumenten. Op deze wijze proberen we woningeigenaren een stap verder te helpen door individuele ontzorging op maat en door inwoners te activeren en ontzorgen vanuit bestaande sociale structuren en initiatieven die opkomen en/of ondersteund worden vanuit inwoners zelf.

Deze instrumenten hebben we al eerder ingezet en scherpen we waar nodig in de komende periode aan (zie hoofdstuk 3.1. voor toelichting per instrument):

- Aanpak energiearmoede – Dit plan van aanpak altijd-goed maatregelen bevat nieuwe instrumenten (zie onderstaand bij het instrument isolatiegift en collectieve aanbodacties) die een goede aanvulling zijn op het eerder ontwikkelde plan van aanpak energiearmoede. Wij hebben daarom het plan van aanpak energiearmoede geactualiseerd door toevoeging van deze nieuwe instrumenten. Zie voor deze actualisatie bijlage 2. Eind 2022 bepalen we of

verdere aanpassing van de instrumenten voor deze doelgroep nodig is en hoe we deze aanpak kunnen opschalen.

- **Maatwerkadvies** – Aanscherping door in overleg met de energieadviseurs het maatwerkadvies te actualiseren en eventueel uit te breiden.
- **Regeling Monumenteneigenaren** – Aanscherping door een gemeentelijke regeling te ontwikkelen waarmee we de extra kosten waar monumenteneigenaren bij verduurzaming van de eigen woning mee te maken krijgen (gedeeltelijk) vergoeden.
- **Flitsadvies** – In de komende periode bepalen we of we dit instrument voortzetten.
- **RREW-Klimaatroute project** – In 2022 breiden we deze RREW aanpak uit met 2.500 extra huishoudens.
- **Energiecoaches** – Door gerichte ondersteuning vanuit de gemeente willen we de organisatie, capaciteit en de slagkracht van de energiecoaches in Assen vergroten. Eind 2022 evalueren we dit instrument samen met Energiecoöperatie Duurzaam Assen.

Aanvullend:

- **Digitaal adviestool** (*start nader te bepalen – afhankelijk van doorontwikkeling door andere partijen*)
Op dit moment worden digitale tools ontwikkeld met 3D-modellen van bestaande woningen. Op basis van zo'n 3D-model kan een inwoner een advies aanpassen aan zijn/haar specifieke situatie. De inwoner kan bijvoorbeeld zelf dakkapellen, uitbouwen, al aangebrachte isolatie etc. toevoegen, waarna het model de kosten en CO² reductie etc. berekent. Dit is een manier om inwoners een advies op maat aan te bieden zonder de druk op de beperkte hoeveelheid beschikbare energieadviseurs te vergroten. Samen met het Drents Energieloket volgen we deze ontwikkelingen op de voet en stellen we een geschikte digitale tool beschikbaar aan onze inwoners, zodra deze is doorontwikkeld.
- **Isolatiegift** – onderdeel van aanpak energiearmoede (*beoogde start 1 juni 2022*)
De provincie Drenthe werkt vanuit het Drents Isolatieprogramma aan een isolatiegift voor minderdraagkrachtige huishoudens. De gemeente Assen sluit zich hier in het kader van de aanpak energiearmoede bij aan. De gemeente zet rijksmiddelen die bedoeld zijn voor bestrijding van energiearmoede in om een groter aantal minderdraagkrachtige Asser woningbezitters een isolatiegift te kunnen geven. We zorgen onder de aanpak energiearmoede voor een passend communicatie- en adviestraject dat nodig is om minderdraagkrachtige inwoners te begeleiden richting aanvraag van de isolatiegift en zorgen met de provincie voor ontzorging bij de uitvoer van de isolatiemaatregelen.
- **Verduurzaming onderdeel van de wijkaanpakken** (*is al gestart*)
Gemeente Assen werkt al met inwoners en instanties aan de ontwikkeling van wijkaanpakken. We doen dit momenteel in meerdere wijken en vanuit meerdere invalshoeken, bijvoorbeeld vanuit het Programma Wonen, het Programma Mijn Buurt Assen of het Programma Energietransitie. We werken toe naar een integraal programma van wijkaanpakken, waarvan verduurzaming van de bestaande woningen een standaard onderdeel is. De wijkaanpakken maken het mogelijk om activiteiten in het kader van de aanpak *altijd-goed* maatregelen te koppelen aan investeringen in de wijken door gemeente en woningcorporaties. Ook kunnen we via de wijkaanpakken activiteiten gericht inzetten op specifieke buurten.

- **Collectieve aanbodacties** – ook in te zetten voor aanpak energiearmoede (*beoogde start 1 oktober 2022*)
De gemeente wil het bereik van inwoners bij het geven van adviezen over isolatie en zonnepanelen vergroten en wil de druk op de beperkte capaciteit aan energieadviseurs verkleinen. Ook willen we inwoners vergaand ontzorgen. Daarom ontwikkelen we samen met marktpartijen collectieve aanbodacties die we koppelen aan digitale voorbeeldwoningen. Hiermee krijgen inwoners op een toegankelijke manier inzicht in de verduurzamingsopties en de kosten hiervan voor hun eigen woning. Ook zorgen we voor vergaande ontzorging bij de keuze van maatregelen, wijze van financiering en uitvoering. Deze acties richten we op een aantal wijken/buurtten waarvan we weten dat daar nog veel woningen met label E, F en G zijn. We maken deze aanbodacties goed toegankelijk voor de specifieke doelgroep minderdraagkrachtige inwoners. Via onze aanpak energiearmoede zorgen we er voor dat ook minderdraagkrachtige woningbezitters worden gestimuleerd en ontzorgd om aan deze collectieve aanbodacties deel te nemen, onder andere door inzet van de isolatiegift en indien nodig en passend een aanvullend sociaal krediet.
- **Buurtinitiatieven stimuleren/initiëren** (*start per direct*)
De gemeente faciliteert en ondersteunt inwoners die zelf met hun straat/buurt of wijk aan de slag willen met verduurzaming. De rol die we hierbij spelen en de middelen die we hiervoor inzetten, zijn afhankelijk van het betreffende initiatief en het doel hiervan. Het gaat hierbij onder andere om gerichte ondersteuning door inzet van bijvoorbeeld een gemeentelijke projectleider of het inbrengen van kennis vanuit een adviesbureau om daarmee de buurt te ondersteunen bij planvorming.
- **Maatwerk Verenging van Eigenaren (VvE's)** (*start per direct*)
In Assen zijn vele VvE-complexen. Meeste bekende is VvE De Ellen die inmiddels aardgasvrij is. We krijgen steeds vaker vragen van VvE-besturen of de gemeente hen op weg kan helpen met het verduurzamen van het complex: welke stappen kunnen zij nemen en hoe kan dat gefinancierd worden. Vanuit onze proeftuin aardgasvrije wijken doen we hier ervaring mee op. Dit wordt uitgebouwd tot een routekaart voor alle VvE's in de stad.

Spoor 3: Huurders – verduurzamingsprogramma

Huurders zitten in een bijzondere positie. Zij zijn geen eigenaar van hun woningen, wat het lastig maakt om hier maatregelen te treffen. Wel ondervinden zij de consequenties wanneer de verhuurder geen actie onderneemt, zoals hogere energielasten en minder comfort. Wat wel binnen de eigen invloedssfeer ligt is het nemen van energiebesparende maatregelen, zoals radiatorfolie plaatsen, kierdichting en tochtstrippen aanbrengen. In Assen hebben we huurders in verschillende acties - waaronder het nog lopende RREW-project - gratis energiebesparende producten aangeboden. In 2022 bouwen we deze acties samen met de woningbouwcorporaties uit tot een verduurzamingsprogramma voor huurders. Hierin volgen we twee lijnen:

Lange termijn: We inventariseren samen met de woningbouwcorporaties de koppelkansen van de plannen voor investeringen in het corporatiebezit (renovatie en sloop-nieuwbouw) in combinatie met de gemeentelijke plannen. Hierbij ligt de focus op de uitwerking van de Transitievisie Warmte voor de wijken de Larijs, Kloosterveen en Pittelo in samenhang met alle andere opgaven. We verkennen daarnaast samen met de woningbouwcorporaties hoe we binnen de uitgangspunten van de

Transitievisie Warmte en de wijkuitvoeringsplannen verduurzaming van gespikkeld bezit eenvoudiger kunnen realiseren.

Korte termijn: Samen met woningbouwcorporaties ontwikkelen we verschillende instrumenten die gericht zijn op energiebesparing op de korte termijn:

Deze instrumenten hebben we al eerder ingezet en scherpen we waar nodig in de komende periode aan *(zie hoofdstuk 3.1. voor toelichting per instrument):*

- **Aanpak energiearmoede** – Dit plan van aanpak altijd-goed maatregelen bevat nieuwe instrumenten gericht op huurders (zie alle onderstaande instrumenten onder het kopje ‘aanvullend’) die een goede aanvulling zijn op het eerder ontwikkelde plan van aanpak energiearmoede. Wij hebben daarom het plan van aanpak energiearmoede geactualiseerd door toevoeging van deze nieuwe instrumenten. Zie voor deze actualisatie bijlage 2.
- **RREW-Klimaatroute project** – In 2022 breiden we deze RREW aanpak uit met 2.500 extra huishoudens.
- **Energiecoaches** – Samen met Energiecoöperatie Duurzaam Assen en Actium kijken we hoe we de inzet van energiecoaches bij huurders kunnen vergroten.

Aanvullend:

- **Fix-brigade** – onderdeel van aanpak energiearmoede *(start uiterlijk 1 januari 2023)*
Sommige huurders kunnen gratis energiebesparende producten niet zelf plaatsen, omdat ze hiervoor de kennis niet hebben of omdat ze vanwege fysieke, sociale of geestelijke problemen niet in staat zijn om dit te doen. Een fix-brigade brengt op basis van het advies van energiecoaches kleine energiebesparende maatregelen aan. Deze fix-brigades regelen ook CV-ketels in en zetten CV-ketels op 60°C in plaats van 80°C. Dit is een goede en goedkope manier om snel veel energie te besparen. We koppelen de fix-brigade aan een leer-werk traject. Hiermee kunnen we mensen die op afstand staan van de arbeidsmarkt ervaring op laten doen en hen begeleiden richting vast werk bij installatie- en isolatiebedrijven.
- **Actie vervanging van energieslurpers** – onderdeel van aanpak energiearmoede *(beoogde start 1 oktober 2022)*
We zetten speciaal voor minderdraagkrachtige inwoners (ook woningeigenaren) een actie op voor vervanging van energieslurpende apparaten, zoals koelkasten of vriezers. Op basis van adviezen van energiecoaches en na vaststelling van energiearmoede kan een minderdraagkrachtig huishouden een aanvraag doen bij de gemeente Assen om één energieslurper te vervangen door een energiezuinige koelkast of vriezer (A label 2022). Hiermee kan een huishouden per jaar tussen de € 50 en € 120 structureel besparen op de energierekening.
- **Energiedisplays** – onderdeel van aanpak energiearmoede *(start per 1 oktober 2022)*
Via de woningcorporatie worden energiedisplays uitgegeven aan huurders, waarmee een huurder eenvoudig het energieverbruik en de kosten op dat moment kan aflezen. Ervaringen in andere gemeenten leert dat dit een goed middel is om het gedrag van inwoners te beïnvloeden en daarmee aanzienlijke directe energiebesparing in huurwoningen te bereiken.
- **Ontwikkeling aanpak particuliere verhuurders** – ook in te zetten op aanpak energiearmoede *(start per 1 oktober 2022)*

Ook particuliere huurders zijn geen eigenaar van de eigen woning. Zij zijn bij het nemen van verduurzamingsmaatregelen afhankelijk van particuliere verhuurders. De gemeente brengt komend jaar deze particuliere verhuurders in beeld op basis van onze gemeentelijke data. Vervolgens schrijven we deze groep gericht aan om samen met hen een aanpak te ontwikkelen voor verduurzaming van en energiebesparing in deze particuliere huurwoningen. Hierbij willen we zoveel mogelijk gebruik maken van de instrumenten die in dit plan van aanpak staan beschreven en ook al worden ingezet bij huurders van corporatiewoningen.

5. Organisatie en financiering

Samenwerking inwoners en stakeholders

Dit plan van aanpak richt zich op de rol die de gemeente Assen kan spelen bij het stimuleren en ondersteunen van inwoners die aan de slag willen gaan met verduurzaming van hun woning. Voor uitvoering van dit plan van aanpak is het echter nodig om gezamenlijk op te trekken met inwoners en stakeholders in de gemeente Assen. In bijlage 3 geven we een overzicht van de verschillende stakeholders en de rollen die zij spelen in deze aanpak.

Voortgang en monitoring

Een aantal van de instrumenten die staan beschreven in dit plan van aanpak worden na vaststelling van dit plan nader uitgewerkt met stakeholders in projectplannen. Het gaat hierbij onder andere om het Asser energieloket, de isolatiegift, collectieve aanbodacties en de verduurzamingsacties gericht op huurders. In deze projectplannen zorgen we ervoor dat we de instrumenten zodanig inrichten dat we de specifieke doelgroepen die we voor ogen hebben daadwerkelijk bereiken en dat de instrumenten voor hen ook de beoogde resultaten oplevert.

Om de voortgang van dit plan van aanpak te bepalen vindt half 2023 een eerste tussenevaluatie plaats van de activiteiten. Bij deze evaluatie betrekken we inwoners en stakeholders en bekijken we of de instrumenten de doelgroepen die we voor ogen hebben daadwerkelijk bereiken. Op basis van deze evaluatie wordt het plan van aanpak aangescherpt en aangevuld voor het daaropvolgende jaar.

Financiering

De kosten voor uitvoering van het plan van aanpak *altijd-goed* maatregelen voor het eerste jaar zijn naar schatting iets meer dan 2,1 miljoen euro. Deze kosten bestaan uit de volgende componenten:

Activiteiten					Dekking	
					Begroting Assen	Rijksmiddelen
	Bedrijfsvoering	Inhuur derden	Maatregelen	Totaal		
Organisatie	109.000	-	-	109.000	109.000	-
Communicatie	132.000	15.000	30.000	177.000	157.000	20.000
Woningeigenaren	30.000	109.500	1.064.875	1.204.375	349.375	855.000
Huurders	16.000	-	627.500	643.500	123.500	520.000
Totaal	287.000	124.500	1.722.375	2.133.875	738.875	1.395.000

Bovenstaande overzicht laat zien dat voor het eerste jaar voldoende middelen in de Begroting Assen en vanuit het Rijk beschikbaar zijn voor financiering van de verschillende activiteiten van het plan van aanpak *altijd-goed* maatregelen. Deze dekking is als volgt opgebouwd:

	<i>Beschikbare budgetten in euro</i>		Totaal
Rijksmiddelen	Specifieke uitkering Energiearmoede	660.000	
	Nationaal Isolatie Programma – toezegging energiearmoede	640.000	
	In te dienen aanvraag Nationaal Isolatieprogramma	95.000	
			1.395.000
Begroting Assen	Begroting programma energietransitie	287.875	
	Algemene reserve (RREW)	225.000	
	Bedrijfsvoering programma energietransitie	226.000	
			738.875
Totaal aanpak <i>altijd-goed</i> maatregelen			2.133.875

Toelichting:

- De bijdrage van 660.000 euro heeft het vorige kabinet in januari 2022 toegekend aan Assen om minderdraagkrachtige huishoudens op korte termijn te ondersteunen bij het nemen van energiebesparende maatregelen om hun energierekening te verlagen;
- De bijdrage van 640.000 euro heeft het kabinet in maart 2022 toegezegd voor bestrijding van energiearmoede. Deze bijdrage is afkomstig uit middelen die in het Coalitieakkoord zijn gereserveerd voor het Nationaal Isolatieprogramma en waarvan het kabinet heeft besloten deze sneller in te zetten via gemeenten voor de verdere ondersteuning van minderdraagkrachtige huishoudens bij het nemen van energiebesparende maatregelen en verdergaande isolatie. Dit gaat om additionele middelen ten opzichte van de bijdrage die in het najaar is toegekend³;
- De resterende 95.000 euro nemen we mee in een grotere aanvraag die we gaan indienen bij het Nationaal Isolatieprogramma waarin we ook budget zullen aanvragen voor financiering van uitvoer van de aanpak *altijd-goed* maatregelen voor de komende jaren (zie onderstaand). Indien deze aanvraag niet wordt toegekend, is voor de activiteiten van het eerste jaar die we hiermee willen financieren dekking te vinden in de programmabegroting energietransitie door herprioritering van activiteiten binnen het programma energietransitie.
- Het bedrag van 225.000 euro uit de Algemene Reserve wordt ingezet voor de uitbreiding van het RREW project. De Raad heeft hierover op 19 mei jl. een besluit genomen.

De bovenstaande 1,3 miljoen euro aan Rijksmiddelen die al zijn toegezegd aan de gemeente Assen voor de bestrijding van energiearmoede zetten we specifiek in op instrumenten die zich richten op minderdraagkrachtige inwoners, zoals op de isolatiegift, fix-brigade, actie vervanging van

³ Zie de [Kamerbrief van 11 maart 2022 over Aanvullende koopkrachtmaatregelen 2022](#) (Kamerstukken II 2021/11 35925 XV nr. 111).

energieslurpers en energiedisplays. Hiermee kunnen we een vliegende start maken met ondersteuning van minderdraagkrachtige inwoners om hen te ondersteunen bij verduurzaming van hun woning. In het eerste jaar kunnen we met deze 1,3 miljoen euro een deel van de minderdraagkrachtige huishoudens in Assen bereiken. TNO onderzoek laat zien dat binnen de gemeente Assen ongeveer 7% van de huishoudens leeft in energiearmoede⁴. Uitgaande van dit onderzoek gaat het in Assen om ongeveer 2.300 huishoudens. We schatten in dat we in het eerste jaar met inzet van de 1,3 miljoen euro aan Rijksmiddelen voor energiearmoede op de isolatiegift, fix-brigade, actie vervanging van energieslurpers en energiedisplays naar schatting 600 minderdraagkrachtige huishoudens zullen bereiken (zie bijlage 1). Indien we in de komende jaren ook de overige minderdraagkrachtige huishoudens met deze instrumenten willen bereiken is in totaal verspreid over de komende jaren zeker nog 3,7 miljoen euro aan budget nodig.

Voor de instrumenten die zich ook op niet-minderdraagkrachtige inwoners richten, hebben we ook een inschatting gemaakt hoeveel huishoudens we in het eerste jaar denken te bereiken (zie bijlage 1). Het extra budget dat we hiervoor in de komende jaren nodig hebben, is nog niet helemaal goed in te schatten omdat dit afhankelijk is van nadere invulling van een aantal instrumenten.

Wij verwachten echter dat de middelen die we nodig hebben om onze aanpak *altijd-goed* maatregelen in de komende jaren te kunnen continueren, beschikbaar is. In het kader van het ROB rapport heeft het kabinet voor de komende jaren de volgende Rijksmiddelen toegezegd aan gemeenten voor uitvoer van het Klimaatakkoord:

ROB coalitieakkoord			<i>Beschikbare budgetten in miljoen euro</i>		
			2023	2024	2025-2030
Inwoners Nederland	17.475.415		300	500	800
Inwoners Assen	68.836		1,2	2	3,1

Bovendien komen er in de komende jaren Rijksmiddelen beschikbaar vanuit het Nationaal Isolatieprogramma. Het Rijk stelt naar verwachting de helft van deze middelen aan gemeenten beschikbaar voor een lokale aanpak. Om van deze middelen gebruik te kunnen maken zal de gemeente Assen aanvragen indienen in regelingen die hiervoor worden opgesteld. Het gaat om onderstaande beschikbaar gestelde budget:

Nationaal isolatieprogramma	<i>Beschikbare budgetten in miljoen euro</i>			
	2022	2023	2024	2025-2030
Totaal beschikbaar	457,50	177	360	3.020
Beschikbaar voor gemeenten	228,75	89	180	1.510

⁴ Rapport 'De feiten over energiearmoede in Nederland. Inzicht op nationaal en lokaal niveau.' Mulder et al., 2021.

Bijlage 1 – Overzicht activiteiten plan van aanpak *altijd-goed* maatregelen

Onderstaande overzicht laat de verschillende activiteiten van de aanpak *altijd-goed* maatregelen zien met daarbij de verschillende rollen die de gemeente speelt en de fase van het verduurzamingstraject waar de activiteit zich vooral op richt. De laatste kolom laat een inschatting zien van de hoeveelheid huishoudens die we in het eerste jaar per instrument denken te bereiken.

Activiteit	Rol gemeente	Fase verduurzamingstraject	Bereik
Spoor 1: communicatie			
Communicatiestrategie	informereren, motiveren, activeren	bewust worden, oriënteren, voorbereiden, financieren	alle huishoudens
Drents energieloket	informereren, motiveren, activeren	bewust worden, oriënteren, voorbereiden, financieren	alle huishoudens
Duurzaamheidscentrum Assen	informereren, motiveren, activeren	bewust worden, oriënteren	alle huishoudens
Inzet van ambassadeurs	motiveren, activeren	bewust worden	alle huishoudens
Asser energieloket	informereren, motiveren, activeren, ontzorgen	bewust worden, oriënteren, voorbereiden, financieren	N.n.b.
Spoor 2: woningeigenaren			
Maatwerkadvies	informereren, ontzorgen	voorbereiden, financieren, besluiten, realiseren	160 huishoudens
Regeling Monumenteneigenaren	ontzorgen	financieren	20 huishoudens
Aanpak energiearmoede	informereren, motiveren, activeren, ontzorgen	bewust worden, oriënteren, voorbereiden, financieren, realiseren	100 huishoudens
RREW-Klimaatroute project	informereren, motiveren, activeren	bewust worden, oriënteren	1.250 huishoudens
Energiecoaches	informereren, motiveren, activeren, ontzorgen	bewust worden, oriënteren	100 huishoudens
Digitaal adviestool	informereren, activeren, ontzorgen	oriënteren, voorbereiden	N.n.b.
Isolatiegift	ontzorgen	financieren	150-300 huishoudens

Verduurzaming onderdeel van wijkaanpakken	informereren, motiveren, activeren, ontzorgen	bewust worden, oriënteren, voorbereiden, financieren, besluiten, realiseren	N.n.b.
Buurtinitiatieven stimuleren/initiëren	motiveren, activeren, ontzorgen	bewust worden, oriënteren, voorbereiden, financieren, besluiten, realiseren	N.n.b.
Collectieve aanbodacties in de wijk	activeren, ontzorgen	voorbereiden, financieren, besluiten, realiseren	750-1.500 huishoudens
Maatwerk VvE's	activeren, ontzorgen	voorbereiden, financieren, besluiten, realiseren	N.n.b.
Spoor 3: huurders			
RREW-Klimaatroute project	informereren, motiveren	bewust worden, oriënteren	1.250 huishoudens
Energiecoaches	informereren, motiveren, activeren	bewust worden, oriënteren, voorbereiden, financieren, realiseren	100 huishoudens
Fix-brigade	ontzorgen	realiseren	75-150 huishoudens
Actie vervanging van energieslurpers	activeren	bewust worden, financieren	150-300 huishoudens
Energiedisplays	motiveren	bewustworden	300-500 huishoudens
Ontwikkeling aanpak particuliere verhuurders	informereren, motiveren, activeren	oriënteren, voorbereiden	N.n.b.

Bijlage 2 – Actualisatie plan van aanpak energiearmoede

Plan van aanpak energiearmoede actualisatie 17 mei 2022

Naam team : Ontwikkeling& Advies / Energietransitie
Steller : Robbert-Jan Slobben, Jaap Gernaat, Geske Barendregt
Aan : College
Datum : 11 mei 2022
Onderwerp : Plan van aanpak energiearmoede

Het plan van aanpak energiearmoede is geactualiseerd in het voorjaar van 2022 in lijn met voorstellen voor nieuwe instrumenten die in het plan van aanpak *altijd-goed* maatregelen zijn gedaan. In deze geactualiseerd versie zijn de wijzigingen die we hebben aangebracht ten opzichte van de versie die in oktober 2021 is vastgesteld door het college geel gearceerd.

Inhoud

Inleiding	3
Context	3
Hoe groot is het probleem van energiearmoede in Assen?	4
Visie op aanpak	4
Keuze doelgroep	5
Plan van aanpak	5
Onderdeel 1 – Stapsgewijs ontzorgen van minderdraagkrachtige particuliere woningbezitters	6
Onderdeel 2 – Uitwerken en starten aanpak energiearmoede onder huurders	8
Onderdeel 3 – Monitoren en evalueren	10
Onderdeel 4 – Opschalen aanpak energiearmoede via wijkgerichte aanpak	10
Vervolg	10

Inleiding

Deze memo bevat het plan van aanpak energiearmoede. We schetsen allereerst de context van ontwikkeling van het plan van aanpak energiearmoede en lichten toe wat energiearmoede inhoudt en hoe groot dit probleem is in Assen. Vervolgens geven we aan waarom een aanpak op korte termijn nodig is, wat onze visie op de beoogde aanpak van energiearmoede in Assen is en hoe dit plan van aanpak er uitziet.

Context

Een belangrijk speerpunt van het programma energietransitie is het vergroten van het handelingsperspectief voor inwoners. De gemeente Assen wil haar inwoners stapsgewijs voorbereiden op vergaande verduurzaming van hun woning. Dit is nodig om uiterlijk in 2050 de Asser woningvoorraad volledig aardgasvrij te krijgen en om een groot deel van de benodigde hernieuwbare energie via zon op dak op te laten wekken.

Er lopen al een aantal activiteiten die zijn gericht op ontzorging van inwoners van Assen bij verduurzaming van hun woning (bijv. RREW regeling, Drents Energieloket, energiecoaches). In de komende periode willen we deze activiteiten samenbrengen en verder uitbouwen tot een integrale en complete aanpak waarmee we huishoudens stimuleren om verduurzamingsmaatregelen te nemen ('no regret' spoor). Hierop vooruitlopend willen we nu al aan de slag met een aanpak gericht op minderdraagkrachtige huishoudens.

Het is een grote uitdaging om ervoor te zorgen dat de huishoudens willen en gaan investeren in verduurzaming van hun woning. Dat geldt voor alle huishoudens, maar in het bijzonder voor minderdraagkrachtige inwoners van Assen. Ook deze groep willen we in hetzelfde tempo mee laten doen aan de energietransitie. We weten echter dat de meest kwetsbare groepen hier moeite mee hebben. Hierbij spelen o.a. beperkte beschikbaarheid van financiering voor deze groep, informatieachterstand en sociale problematiek een rol. Het risico bestaat dat minderdraagkrachtige huishoudens door de energietransitie te maken krijgen met hogere kosten en dat zij minder profiteren van de baten. Een deel van deze groep heeft moeite om de energierekening te betalen en woont in slecht geïsoleerde en geventileerde woningen. Het risico op energiearmoede is bij deze groep hoog. Er is sprake van energiearmoede wanneer een huishouden geen goede toegang heeft tot goede energievoorzieningen in huis vanwege de hoge kosten van de energierekening. Een huishouden dat leeft in energiearmoede zet bijvoorbeeld de verwarming lager of houdt 's avonds de verlichting uit om

[1]

kosten te besparen. Energiearmoede gaat vaak gepaard met lichamelijke en geestelijke gezondheidsklachten doordat ze wonen in slecht geïsoleerde en geventileerde woningen.⁵

De recente zeer hoge gasprijs als gevolg van mondiale ontwikkelingen zorgt ervoor dat meer huishoudens betalingsproblemen krijgen en dat het probleem van energiearmoede toeneemt. Het kabinet heeft daarom besloten om alle huishoudens tijdelijk tegemoet te komen in hun sterk stijgende energierekening. Tegelijk is nu al een specifieke aanpak nodig gericht op ondersteuning van deze groep bij het verduurzamen van hun woning. Dit zorgt namelijk voor structurele verlaging van de energierekening en verbetering van de energetische kwaliteit van de woning. Bovendien vergroot zo'n aanpak ook het draagvlak voor de energietransitie en zorgt dit voor versterking van het al bestaande armoedebeleid van de gemeente Assen. Als gemeente willen we immers voorkomen dat inwoners in de financiële problemen komen door te hoge energielasten. Via onze aanpak van vroegsignalering kunnen we monitoren hoeveel en hoe vaak er signalen van betalingsachterstanden uit deze doelgroep binnenkomen, die gerelateerd zijn aan energiekosten, en kunnen we met deze groep huiseigenaren in gesprek.

Hoe groot is het probleem van energiearmoede in Assen?

TNO heeft onlangs een goede aanzet gedaan voor een methode om energiearmoede in Nederland structureel te meten en te monitoren.⁶ TNO heeft drie indicatoren voor energiearmoede opgesteld:

- betaalbaarheid van de energierekening;
- energetische kwaliteit van de woning;
- in hoeverre de bewoners financieel in staat zijn de woning te verduurzamen.

Op basis van deze indicatoren heeft TNO in kaart gebracht wat de aard, omvang en regionale spreiding is van energiearmoede in Nederland. TNO heeft zich hierbij gebaseerd op cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) uit 2019. Conclusie is dat onder deze definitie van energiearmoede ongeveer 7% van alle Nederlandse huishoudens te maken heeft met energiearmoede. Dit ligt in lijn met eerder onderzoek van Ecorys waarin is geconcludeerd dat in 2018 8% van de huishoudens in

⁵ Zie voor toelichting op de definitie van energiearmoede de white paper 'Energiearmoede en de energietransitie' Straver et al., 2020.

⁶ Rapport 'De feiten over energiearmoede in Nederland. Inzicht op nationaal en lokaal niveau.' Mulder et al., 2021.

Nederland in energiearmoede leefde, omdat zij meer dan 9% van hun inkomen besteedden aan energie.⁷

Het onderzoek van TNO heeft ook cijfers opgeleverd voor de gemeente Assen. Binnen de gemeente Assen leeft volgens de door TNO gehanteerde indicatoren ongeveer 7% van de huishoudens in energiearmoede. Bij een aantal wijken ligt het percentage hoger dan het landelijke gemiddelde: Pittelo 15%; Noorderpark 10%; De Lariks 10%; Assen West 10%.⁸

Visie op aanpak

Bij de aanpak van energiearmoede in gemeente Assen staan een aantal uitgangspunten centraal:

Snelle start om te leren:

Er is nadere analyse nodig om scherper in beeld te krijgen hoe groot de problematiek van energiearmoede in Assen is. We willen echter niet wachten met het starten van de aanpak van energiearmoede tot deze analyse is afgerond en willen al snel concreet aan de slag gaan. Deze aanpak zal namelijk veel informatie opleveren over de aard van de problematiek van energiearmoede in Assen: in welke wijken, bij welk type woningen en in welk type huishoudens is de kans op energiearmoede het grootst en welke vormen neemt energiearmoede daarbij aan. En wat werkt wel en niet bij de aanpak van energiearmoede.

Inzetten op willen:

Door een persoonlijke en laagdrempelige aanpak willen we bij minderdraagkrachtige huishoudens vertrouwen en enthousiasme opbouwen voor verduurzaming van hun woning. Minderdraagkrachtige huishoudens zien het verduurzamen van de eigen woning als een grote stap. Ook is het vertrouwen in overheidsinstanties in veel gevallen niet groot. Daarom willen we deze huishoudens in kleine stappen meenemen in de mogelijkheden om hun woning te verduurzamen. Hierbij willen we mensen inschakelen die midden in de wijk staan en goed zijn in het opbouwen van een vertrouwensband. De nadruk ligt in eerste instantie op laagdrempelige besparingsmaatregelen (zoals kierdichting en

⁷ Schellekens, J., Oei, A. & Haffner, R. (2019). *De financiële gevolgen van de warmtetransitie. Een onderzoek naar de investeringsuitdaging, effecten op energie-betaalbaarheid en het potentieel van (nieuwe) financieringsvormen*. Ecorys.

⁸ Zie voor een interactieve kaart met deze cijfers de [website van TNO](#).

ledlampen). Door de opbrengsten hiervan te laten ervaren, bouwen we motivatie op om in de toekomst toe te werken naar grotere ingrepen zoals isolatie en opwek.

Inzetten op kunnen:

In onze aanpak hebben we aandacht voor zowel financiële als praktische obstakels die er voor zorgen dat minderdraagkrachtige inwoners niet in staat zijn om verduurzaming van de eigen woning op te pakken. Minderdraagkrachtige huishoudens kunnen in veel gevallen geen gebruik maken van subsidies omdat ze de benodigde voorfinanciering niet kunnen regelen. In onze aanpak zoeken we naar oplossingen hiervoor. Ook is er bij deze huishoudens vaak sprake van een combinatie van omstandigheden (sociale problematiek, laaggeletterdheid, slechte gezondheid, stress etc.) waardoor ze geen tijd en energie hebben om bezig te zijn met verduurzaming van hun woning. Wij willen door ontzorging ruimte creëren bij deze huishoudens om verduurzamingsmaatregelen op te pakken.

Inzetten op individueel (passend bij jou) en collectief (ontzorgen, samen):

Onze aanpak is persoonlijk, laagdrempelig en gericht op het individu, zodat individuele huishoudens keuzes kunnen maken die passen bij hun specifieke situatie. Tegelijk helpt een collectieve aanpak ook bij het enthousiasmeren en in beweging krijgen van individuele huishoudens. Goede voorbeelden doen volgen. Ontzorgen is bovendien soms gemakkelijker door een collectief aanbod te ontwikkelen voor een grotere groep mensen. Dit helpt bij het opschalen van de energietransitie. In de toekomst zullen we wijkgerichte aanpakken opstellen, waarin we samen met inwoners op zoek gaan naar goede collectieve oplossingen.

Keuze doelgroep

Ons plan van aanpak richt zich op twee doelgroepen:

- Particuliere woningbezitters: deze groep heeft zelf zeggenschap over de eigen woning en verduurzaming hiervan en is daarom een logische doelgroep.
- Huurders van corporatiewoningen: deze groep heeft minder invloed op verduurzaming van de huurwoning. Het onderzoek van TNO maakt echter duidelijk dat het grootste deel van de huishoudens dat in energiearmoede leeft een woning huurt.⁹

⁹ 75% van de mensen die in Nederland in energiearmoede leven wonen in een corporatiewoning, 12 % woont in een particuliere huurwoning, 13% in een koopwoning.

We willen de aanpak in verschillende wijken in Assen gaan uitrollen. We richten ons wat betreft particuliere woningbezitters in eerste instantie op de wijken waarvan wij op basis van het onderzoek van TNO weten dat de kans op energiearmoede het grootst is: Pittelo, Noorderpark, Assen-West en De Lariks. Wat betreft huurders van corporatiewoningen gaan we direct Assen breed aan de slag.

Plan van aanpak

De aanpak van energiearmoede in Assen bestaat uit verschillende onderdelen die we hieronder toelichten. Om een snelle start te kunnen maken, maken we gebruik van bestaande activiteiten en instrumenten van de gemeente Assen waarin we de aanpak van energiearmoede vervlechten. We hebben eerder al meerdere instrumenten ontwikkeld die zijn gericht op ontzorging van inwoners van Assen bij verduurzaming van hun woning (bijv. energiecoaches en maatwerkadvies) en op het tegengaan van armoede (vroegsignalering en voorzieningenwijzer). Tot nu toe zijn deze instrumenten nog niet specifiek ingezet voor het tegengaan van energiearmoede. Ze zijn meer generiek ingezet. We willen de bestaande instrumenten met elkaar verbinden en deze effectiever inzetten voor de inwoners die leven in energiearmoede. Hierbij onderkennen we het risico dat we deze groep inwoners meerdere keren benaderen met een min of meer hetzelfde aanbod. De instrumenten die we willen inzetten om energiearmoede tegen te gaan overlappen bijvoorbeeld gedeeltelijk met het RREW-Klimaatroute project dat al loopt. We zullen daarom de adressenlijst van het RREW-Klimaatroute project gebruiken om te bepalen of een follow up nodig is of juist om bij de aanpak energiearmoede andere adressen te bezoeken. Op een zelfde wijze kunnen we voorkomen dat minderdraagkrachtige huishoudens meerdere keren worden benaderd met de aanbod acties die we hieronder toelichten, zoals bijvoorbeeld de voorzieningenwijzer en energiecoach.

Onderdeel 1 – Stapsgewijs ontzorgen van minderdraagkrachtige particuliere woningbezitters

In dit onderdeel ontzorgen we de doelgroep minderdraagkrachtige particuliere woningbezitters stapsgewijs. We beginnen laagdrempelig vanuit de contacten die buurtwerkers hebben in de wijk om vervolgens mensen telkens een nieuw aanbod te doen: van inzicht geven in de energierekening, naar kleine energiebesparende maatregelen in huis tot aan meer ingrijpende isolatie maatregelen. Bovendien is cruciaal dat we zorgen voor opvolging na iedere aanbod actie. Daarom zorgen we ervoor dat per huishouden één buurtwerker het betreffende huishouden volgt en zorgt voor opvolging op de verschillende stappen en monitoring van de voortgang. Deze persoon speelt een centrale rol bij het opbouwen van vertrouwen, het stimuleren tot nemen van de volgende stap en het registreren van wat in deze aanpak wel of niet werkt.

We zullen achtereenvolgens de volgende ondersteuning aanbieden:

Aanbod voorzieningenwijzer

[5]

Dit aanbod bestaat uit het doornemen van de voorzieningenwijzer met een buurtmaatschappelijk werker. Buurtwerkers kennen huishoudens waarvan zij denken dat er mogelijk sprake is van energiearmoede. De buurtwerker kan hen het aanbod doen om samen met de buurtmaatschappelijk werkers de voorzieningenwijzer in te vullen om het huishoudboekje op orde te krijgen. In de bestaande voorzieningenwijzer is het doornemen van de energierekening al ingebouwd. Tot nu toe werd bij het doorspreken van de energierekening echter vooral gekeken of een overstap van energieleverancier leidt tot een lagere energierekening. Nu kijken we specifiek hoe energiebesparingsmaatregelen kunnen helpen om de energierekening te verlagen. Door hierover in gesprek te gaan komt iemand ervoor open te staan om na te denken over energiebesparing.

Aanbod energiecoach

Dit is een aanbod van de buurtwerker om huishoudens in contact te brengen met een energiecoach. De energiecoaches geven tijdens een huisbezoek eenvoudige kosteloze adviezen over energiebesparing zoals ledlampen, tochtstrips, radiatorfolie. Deze kleine ingrepen hebben direct effect op de energierekening. Hiermee wordt het zaadje geplant voor andere vormen van energiebesparing. Tot nu toe hebben energiecoaches zich vooral gericht op het geven van technische adviezen. Voor inwoners die in energiearmoede leven is het echter ook belangrijk om aandacht te hebben voor de sociale omstandigheden van de betreffende inwoner. De tijd nemen om rustig een kopje koffie te drinken met de inwoner is zeer belangrijk voor het opbouwen van vertrouwen. We gaan energiecoaches een instructie aanbieden gericht op dit sociale aspect. Ook is het bij dit aanbod van belang dat er aandacht is voor opvolging van het gegeven advies. We voegen daarom aan dit aanbod een aanvullend aanbod toe waarin we een fixbrigade de kleine energiebesparende producten laten leveren en de ingrepen laten uitvoeren. Zie onder de aanpak voor huurders voor een uitgebreidere toelichting op de fixbrigade.

Aanbod energieadviseur

Dit is een aanbod om kosteloos gebruik te maken van een maatwerkadvies door een energieadviseur. Dit uitgebreide advies geeft inzicht in de huidige staat van de energieprestatie van een woning en over verdergaande energiebesparende maatregelen, zoals isolatie van spouwmuur, dak, vloer en ramen. De kosten voor deze adviezen neemt de gemeente Assen voor haar rekening (250 euro per adviesbon).

Aanbod collectieve aanbodacties

Dit betreft een collectief aanbod van isolatiemaatregelen met hulp bij het aanvragen van krediet en subsidie. Met name voor minderdraagkrachtige huishoudens kan het zeer aantrekkelijk zijn om

gebruik te maken van collectieve aanbod acties. Dit helpt bij ontzorging van deze groep huishoudens omdat zij in dat geval niet individueel een aanbieder en het juiste product hoeven uit te kiezen.

Complicerende factor is dat commerciële aanbieders tot nu toe zeer weinig collectieve aanbod acties ontwikkelen die geschikt zijn voor minderdraagkrachtige huishoudens. Minderdraagkrachtige huishoudens maken dan ook zelden gebruik van collectieve acties voor verduurzaming van hun woning. De gemeente Assen legt daarom in de komende periode verschillende mogelijkheden van collectieve aanbod acties naast elkaar. We zullen vervolgens - met de geleerde lessen van de RREW-Klimaatroute actie in ons achterhoofd - een isolatieaanbod ontwikkelen dat weliswaar ook open staat voor niet-minderdraagkrachtige inwoners, maar waarbij we vooral proberen deze goed toegankelijk te maken voor de specifieke doelgroep minderdraagkrachtige inwoners. Door bijvoorbeeld inzet van een isolatiegift (zie onderstaand), door hulp te bieden bij de aanvraag van subsidie en krediet en door te kijken naar huur/lease oplossingen waardoor de eigen investering vooraf vervalt.

Aanbod isolatiegift

De provincie Drenthe werkt vanuit het Drents Isolatieprogramma aan een isolatiegift voor minderdraagkrachtige huishoudens. De gemeente Assen sluit zich hier in het kader van de aanpak energiearmoede bij aan. De gemeente zet rijksmiddelen (Specifieke Uitkering voor energiearmoede) in om een groter aantal minderdraagkrachtige Asser woningbezitters een isolatiegift te kunnen geven. We zorgen onder de aanpak energiearmoede voor een passend communicatie- en adviestraject dat nodig is om minderdraagkrachtige inwoners te begeleiden richting aanvraag van de isolatiegift en zorgen met de provincie voor ontzorging bij de uitvoer van de isolatiemaatregelen.

Aanbod sociaal krediet

Dit is een aanbod waarmee financiering van investeringen in energiebesparing mogelijk wordt voor minderdraagkrachtige woningbezitters. De meeste bestaande financieringsvormen toetsen op het inkomen van de aanvrager en op kredietwaardigheid. Dit heeft tot gevolg dat een deel van de bewoners niet kan lenen voor energiebesparingsmaatregelen.

Omdat de nationale overheid wil dat deze huishoudens gaan investeren in hun huis is de zogeheten Energiebespaarhypotheek bedacht. Hoewel de exacte voorwaarden nog niet bekend zijn, zal dit product ideaal zijn voor minderdraagkrachtige huishoudens. De Energiebespaarhypotheek is voornamelijk alleen beschikbaar voor inwoners van wijken die onder de Proeftuin Aardgasvrije Wijken vallen en voor de startwijken.

Een alternatief is verstrekking van het zogeheten sociaal krediet. Kredietbanken mogen geld verstrekken aan minderdraagkrachtige huishoudens als dat een maatschappelijk nut kent en de

risico's beheersbaar zijn. Energiebesparende voorzieningen worden onder dit maatschappelijke nut geschaard. De GKB Assen staat hier open voor en biedt deze dienst ook al aan de gemeente Hardenberg aan. De bedragen zijn klein (ca. € 2.500,-), maar voldoende voor het isoleren van de meeste spouwmuren en vloeren. Zelfs met een aflossing binnen vijf jaar kan het meestal uit. Met sociaal krediet kan een huishouden zonder leencapaciteit wél lenen voor isolatie, meedoen en profiteren van de energietransitie.

We willen beginnen met het aanbieden van 50 kredieten. Dat is het minimum aantal dat we de GKB kunnen vragen om te verzorgen. De kosten hiervan voor de gemeente zijn als volgt. De GKB regelt het geld (50 maal € 2.500,- is € 125.000,-). De gemeente Assen betaalt een debiteurenrisico van € 12.500,- en betaalt € 9.000,- beheerskosten. Dat betekent dat Assen al voor € 21.500,- kan werken met het krediet dat de GKB tegen 2% aanbiedt .

Zeer belangrijk bij het aanbieden van dit krediet is dat de buurtwerker met ieder huishouden doorspreekt of het verstandig is om dit krediet aan te vragen. Om te zien of de investering voldoende verlaging van de energierekening oplevert, maar ook om te bepalen of het aangaan van deze schuld past bij de financiële en persoonlijke situatie van het betreffende huishouden. We willen uiteraard niet dat dit krediet stress oplevert of contraproductief werkt bij het oplossen van de schulden en sociale problematiek.

Onderdeel 2 – Uitwerken en starten aanpak energiearmoede onder huurders

Naast de particuliere woningbezitters willen we ook huurders die in energiearmoede leven ondersteunen bij verduurzaming van hun woning. De verwachting is dat huurders van corporatiewoningen in de toekomst zullen profiteren van verduurzamingsactiviteiten van woningbouwcorporaties. Te zijner tijd moet dit voor huurders leiden tot verlaging van de energierekening en verbetering van de energetische kwaliteit van hun woningen. Het is echter nog onduidelijk welke vormen van energiearmoede precies voorkomen bij huurders en hoe de verduurzamingsactiviteiten van woningcorporaties al op korte termijn van invloed zijn op de energielasten van minderdraagkrachtige huishoudens. Daarom richten we dit onderdeel specifiek op huurders, zodat we ook leren over deze specifieke doelgroep.

In Assen hebben we huurders in verschillende acties - waaronder het nog lopende RREW-project - gratis energiebesparende producten aangeboden. In 2022 bouwen we deze acties samen met de woningbouwcorporaties uit tot een verduurzamingsprogramma voor huurders. Hierin volgen we twee lijnen:

Lange termijn: We inventariseren samen met de woningbouwcorporaties de koppelkansen van de plannen voor investeringen in het corporatiebezit (renovatie en sloop-nieuwbouw) in combinatie met de gemeentelijke plannen. Hierbij ligt de focus op de uitwerking van de Transitievisie Warmte voor de wijken de Larijs, Kloosterveen en Pittelo in samenhang met alle andere opgaven. We verkennen daarnaast samen met de woningcorporaties hoe we binnen de uitgangspunten van de Transitievisie Warmte en de wijkuitvoeringsplannen verduurzaming van gespikkeld bezit eenvoudiger kunnen realiseren.

Korte termijn: Samen met woningbouwcorporaties ontwikkelen we verschillende instrumenten die gericht zijn op energiebesparing op de korte termijn:

- RREW-Klimaatroute project – In 2022 breiden we deze RREW aanpak uit met 2.500 extra huishoudens, waarvan een deel huurders zal zijn.
- Energiecoaches – Samen met Energiecoöperatie Duurzaam Assen en Actium kijken we hoe we de inzet van energiecoaches bij huurders kunnen vergroten.
- Fix-brigade (*start uiterlijk 1 januari 2023*)

Sommige huurders kunnen gratis energiebesparende producten niet zelf plaatsen, omdat ze hiervoor de kennis niet hebben of omdat ze vanwege fysieke, sociale of geestelijke problemen niet in staat zijn om dit te doen. Een fix-brigade brengt op basis van het advies van energiecoaches kleine energiebesparende maatregelen aan. Deze fix-brigades regelen ook CV-ketels in en zetten CV-ketels op 60°C in plaats van 80°C. Dit is een goede en goedkope manier om snel veel energie te besparen. We koppelen de fix-brigade aan een leer-werk traject. Hiermee kunnen we mensen die op afstand staan van de arbeidsmarkt ervaring op laten doen en hen begeleiden richting vast werk bij installatie- en isolatiebedrijven.

- Actie vervanging van energieslurpers (*beoogde start 1 oktober 2022*)

We zetten speciaal voor minderdraagkrachtige inwoners (ook woningeigenaren) een actie op voor vervanging van energieslurpende apparaten, zoals koelkasten of vriezers. Op basis van adviezen van energiecoaches en na vaststelling van energiearmoede kan een minderdraagkrachtig huishouden een aanvraag doen bij de gemeente Assen om één energieslurper te vervangen door een energiezuinige koelkast of vriezer (A label 2022).

Hiermee kan een huishoudens per jaar tussen de € 50 en € 120 structureel besparen op de energierekening.

- Energiedisplays (*start per 1 oktober 2022*)

Via de woningcorporatie worden energiedisplays uitgegeven aan huurders, waarmee een huurder eenvoudig het energieverbruik en de kosten op dat moment kan aflezen. Ervaringen in andere gemeenten leert dat dit een goed middel is om het gedrag van inwoners te beïnvloeden en daarmee aanzienlijke directe energiebesparing in huurwoningen te bereiken.

- Ontwikkeling aanpak particuliere verhuurders (*start per 1 oktober 2022*)

Ook particuliere huurders zijn geen eigenaar van de eigen woning. Zij zijn bij het nemen van verduurzamingsmaatregelen afhankelijk van particuliere verhuurders. De gemeente brengt komend jaar deze particuliere verhuurders in beeld op basis van onze gemeentelijke data. Vervolgens schrijven we deze groep gericht aan om samen met hen een aanpak te ontwikkelen voor verduurzaming van en energiebesparing in deze particuliere huurwoningen. Hierbij willen we zoveel mogelijk gebruik maken van de instrumenten die in dit plan van aanpak staan beschreven en ook al worden ingezet bij huurders van corporatiewoningen.

Onderdeel 3 – Monitoren en evalueren

Bij alle aanbod acties van onderdeel 1 – maar ook bij onderdeel 2 - verzamelen we informatie over het huis en het huishouden. Bij de Voorzieningenwijzer gaat het hoofdzakelijk over het financiële huishoudboekje. De energiecoach kijkt vooral naar gewoontegedrag, wat samenhangt met energiearmoede of energietekort. De energieadviseur kijkt naar het huis, achterstallig onderhoud en naar woonwensen. En in alle stappen vragen we naar drijfveren. Wordt een advies geaccepteerd? Ontstaat investeringsbereidheid? Waarom wel? Waarom niet? Wanneer wel? Zodoende bouwen we casuïstiek op en ontstaat een beter beeld van de verschillende vormen van energiearmoede in de gemeente Assen en de effectiviteit van de aanpak. Na een jaar zullen we de aanpak op basis van de verzamelde informatie evalueren, waarna we bepalen of en hoe we de aanpak het beste kunnen continueren en uitbreiden in onderdeel 4 waarin de wijkgerichte aanpak wordt uitgerold.

Onderdeel 4 – Opschalen aanpak energiearmoede via wijkgerichte aanpak

In dit onderdeel willen we de aanpak van energiearmoede opschalen naar een aanpak waarin we alle minderdraagkrachtige huishoudens in Assen proberen mee te krijgen in de energietransitie. Zoals eerder in deze memo toegelicht denken wij dat de wijkgerichte aanpak binnen gemeente Assen hierin

een belangrijke rol kan spelen. De te ontwikkelen wijkplannen bieden de mogelijkheid om verduurzaming van woningen te combineren met andere maatschappelijke issues en lokale vraagstukken. Met inbreng van inwoners en organisaties in de wijken kunnen hierin plannen worden gemaakt waarin we het draagvlak en de actiebereidheid op het terrein van verduurzaming willen vergroten. We willen daarbij samen met inwoners op zoek gaan naar goede collectieve oplossingen bij verduurzaming van woningen. Belangrijk hierbij is dat we de lessen die we in de eerste drie onderdelen leren over wat wel en niet werkt bij de aanpak van energiearmoede goed integreren in de opschalingsfase van de wijkgerichte aanpak. We moeten nog nader uitwerken hoe we dit exact gaan doen.

Vervolg

We zijn inmiddels gestart met onderdeel 1 van bovenstaande aanpak. We starten met de nieuwe instrumenten van onderdeel 1 en 2 zodra het plan van aanpak *altijd-goed* maatregelen is vastgesteld door de raad.

Bijlage 3 – Overzicht stakeholders en rollen

Woningeigenaren

De verantwoordelijkheid voor het nemen van verduurzamingsmaatregelen ligt voor het grootste deel bij de woningeigenaren en huurders zelf. De gemeente wijst inwoners op de voordelen van verduurzaming van de eigen woning en biedt inwoners ondersteuning op maat. Via het nieuw op te richten Asser energieloket met locaties in de wijken en via het collectieve spoor van dit plan van aanpak willen we het contact met inwoners over verduurzaming van de eigen woning intensiveren. Hiermee willen we beter inspelen op de behoeften van inwoners als het gaat om verduurzaming van de eigen woning. Tegelijk hebben inwoners veel goede en innovatieve ideeën over hoe verduurzaming van de woningvoorraad het beste kan plaatsvinden. We willen de daadkracht en kennis die aanwezig is bij inwoners, professionals en vrijwilligers en die wordt ingezet in buurtinitiatieven benutten voor verduurzaming van de Asser woningvoorraad.

Woningcorporaties

De woningcorporaties die in Assen actief zijn, bezitten een groot aantal huurwoningen. Deze partijen zijn verantwoordelijk voor verduurzaming van dit deel van de Asser woningvoorraad. De gemeente speelt een belangrijke rol bij het informeren over en ondersteunen van huurders bij het nemen van kleine energiebesparende maatregelen in de eigen huurwoning. Daarom is het belangrijk dat woningcorporaties en gemeente samen optrekken. We doen dit onder spoor 1 door het opzetten van een gezamenlijk Asser energieloket en onder spoor 3 van dit plan van aanpak door gezamenlijk te werken aan een verduurzamingsprogramma voor huurders.

Drents Energieloket

Het Drents Energieloket (DEL) biedt onafhankelijk advies en ondersteunt inwoners op die manier bij verduurzaming van de eigen woning. We zetten de samenwerking met het DEL de komende jaren voort en zetten in op doorontwikkeling en verdere optimalisatie van de samenwerking met DEL.

Vaart Welzijn

Vaart Welzijn zet zich lokaal en dichtbij in voor het welzijn van inwoners van de gemeente Assen en werkt met inwoners van Assen aan plannen om de leefbaarheid in de buurt en de wijk te vergroten. Via Mijn Buurt Assen stemmen we af welke rol Vaart Welzijn kan spelen bij verduurzaming van de woningvoorraad, specifiek bij de ontwikkeling van het Asser energieloket in spoor 1 en de wijkaanpak in spoor 2 van dit plan van aanpak. Met Vaart Welzijn zijn inmiddels afspraken gemaakt over inzet van buurtwerkers bij de aanpak van energiearmoede.

Energiecoöperatie Duurzaam Assen

Energiecoöperaties spelen een belangrijke rol bij verduurzaming van de Asser woningvoorraad vanwege hun goede en innovatieve ideeën over hoe verduurzaming van de woningvoorraad het beste kan plaatsvinden en hun contacten met inwoners in de wijken. Energiecoöperaties kunnen een belangrijke rol spelen in de wijkaanpakken en buurtinitiatieven. Daarnaast vallen de energiecoaches in Assen onder Energiecoöperatie Duurzaam Assen (EDA). De gemeente maakt afspraken met EDA over gerichte ondersteuning van de energiecoaches, zodat we de komende jaren meer inwoners bereiken en de adviezen effectiever laten zijn.

Provincie Drenthe

De provincie ontwikkelt in 2022 een Drents Isolatieprogramma. De gemeente trekt samen met de provincie op om dit provinciale isolatieprogramma optimaal te laten aansluiten bij ons plan van aanpak, onder andere wat betreft de isolatiegift die de provincie ontwikkeld.

Het Rijk

Het Rijk heeft onlangs geld vrijgemaakt voor het Nationale Isolatieprogramma in de periode 2022 t/m 2024.¹⁰ Het nationaal isolatieprogramma richt zich op het isoleren van zowel huur- als koopwoningen die nu nog slecht geïsoleerd zijn. De gemeente zal de door het Rijk voor het nationaal isolatieprogramma beschikbaar gestelde middelen inzetten voor de uitvoer van ons plan van aanpak.

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/11/12/kamerbrief-over-hoofdpijnen-nationaal-isolatieprogramma>